

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurea si Sambet'a. Fieea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fr. v. a. Pentru tieri esterne 15 f. pe unu anu seu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatoria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari seu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fară depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 81.

Brasovu, 14. Octombrie 1861.

Anulu XXIV.

Din 20. Octobre nici unu pasu inainte.

(Inchidere din Nr. tr.)

IV.

Tôte aru trece si s'aru face, dicu unii magiari mai cumpatati, cu carii totu mai este de vorbitu, se punemu inse, adaoga densii, ca diet'a Ardealului se va deschide si ca ne vomu invoi că se trimitemu cu totii pe deputati si regalistii nostri la aceeasi; ne tememus inse ca grija cea dintaia a romanilor va fi, că indată se se invoiesca a trimite din partea Ardealului deputati la senatul imperialu, ceea ce inse nici națiunea magiara, nici cea slavo-croata nu voiescu odata ou capulu, precum aceast'a s'a potutu cunoscere indestulu din adresele loru. —

Datine voia că se ve spunemu curatu, cumca romanii privescu si aceast'a obiectiune totu numai de unu pretestu, cu ajutoriulu caruia se se pôta impedece conchiamarea dietei, inarticularea națiunii romane, coregerea legii electorale, consolidarea autonomiei tierei noastre ai in urma, că cu timpu urindulise romanilor de atatea traganaturi, de atatea lupte politice cu totulu sterpe, mai la urma totu se se induplere a priimi uniunea neconditionata si a merge la Pest'a.

Si cine ore v'a potutu incredintia pe Dvóstra vreodata dela 26. Faunu incocé, cumca națiunea romana din Transilvania va fi standu se alerge in patru branci la Vien'a, pentruca, precum scriu unii publicisti unguri in bataia de jocu, se se alature si ei lunga rutenii din Galiti'a si se faca totu asemenea figuri că si aceia? De unde v'ati informatu Dvóstra atatu de bine, cumca romanii nu aru sci se pretiu-éscă totu ce a fostu bunu vreodata in constitutiunea Ardealului mai virtosu din acelea ce privescu autonomia tierei acesteia? De unde sciti Dvóstre ore, ca romanii voru si mai rei patrioti decat uccia, de la carii se trage artic. VI. din a. 1791? Cine ve da Dvóstre dreptulu de a incriminá pe romani in lucruri, asupra carora loru nu li s'a datu pana acum nici unu felu de ocasiune de a'si manifesta voint'a loru că națiune? —

Intr'aceea totu se presupunemu earasi pe unu minutu, cumca romanii in simplitatea loru, cum ve place a crede Dvóstre, aru fi forte aplecati a trimite representanti la senatul imperialu si pote chiaru la Frankfurt, cum facusera sassii la 1848/9: in acestu casu datorint'a ungaro-seculor este indoita de a veni la dieta spre a capacita pe romani si a'i abate dela engetulu loru. Pentruca cum aru si ore, déca reesindu magiarii că se impedece dieta, ministeriul austriacu iaru plesti prin capu că se conchiame unu congresu romanescu, carele apoi se sa dechiare rotundu pentru senatul imperialu? Mai sciti apoi ca acel congresu aru representá aproape $\frac{2}{3}$ parti ale locuitorilor tierei, prin urmare absolut'a majoritate! Si ve mai poteti indoi ore, ca atunci aceleba baionete, pe care magiarii le cerura de nenumerate ori asupra romanilor, acum s'aru alaturá lunga acestia si in contra magiaro-seculor!*!

S'aru poté ore unu revanche, o resbunare mai sagetatore decat uccast'a! —

Eata Domnilor, in ce pusetiune neati adusu patri'a si mai virtosu pe Dvóstra prin ide'a fixa ce v'ati facutu despre o legalitate atata de problematica. Ati incurcau tôte lucrurile tierei atatu de infri- cosciu, incatu nici unu din noi nu potemu face unu singuru pasu inainte. Ati jocatu pe man'a absolutismului atatu de minunatu, incatu si pe elu insusi l'ati surprinsu cu faptele vóstre. Abia $4\frac{3}{4}$ milioane suflte de aceeasi națiune in totu coprinsulu Ungariei si alu Transilvaniei, ati facutu frontu si mai faceti inca cu putine exceptiuni respecabile dintr'odata cu gubernulu regelui si cu tôte celealte nationalitatit; si déca erá dupa mintea unei parti insemanatore a ungurimii, apoi pana acum patri'a nostra s'ar aflá de multu scaldata earasi in sange si in lacrime. Multiamita seriousei si solidei portari a romanilor, cumca la noi in Transilvan'a pana astazi furi'a patimiloru colcatoare iulauntrul

*) Cá unu curiosum insemanu aci, că Dn. D... in Közlöny din Clusiu (Nr. 162) a inceputu eara se amerintile cu armele, că si in 1848. Ci noi trecemu cu vederea nisice eruptiuni de patima ale unui omu care sufere de ipochondria.

unor pepturi insetate de post'a de a domni si de resbunare totuodata, nu astă nici unu felu de ocasiune de a prorupe inafara si a da ocasiune bratelor armate de a'si deprinde ascutitulu sabiei in carne si óse omenesci. Intru altele totulu e pregatitua asia, că frenele gubernamentale earu se tréca la mani ostasiesci, apoi mérga cineva la senatul imperiulu seu nu mérga, totuatat'a.

Voi credeci ca in resistint'a vóstra seu pasiva seu chiaru si activa veti spariá pe némtiulu, precum diceti vot. Hei nu si eara nu, voi insive catu lumea nu'lveti mai spariá pe „Sogornul” vostru, ca Dómne cum ve mai cunoscere densulu de bine! Luati istoria 'nu mana, cautati cum s'a portatu stratosii vostrii intre anii 1688 si 1708 pe candu comandá pe aici unu Antoniu Caraffa, unu Haüsler, unu Lud. de Baden, Veterani, Rabutin s. a. Aducetive aminte de dilele Mariei Teresiei, pe candu generalulu comandantul gr. F. P. Vallis fara multe ceremonii pnse man'a pe presidiulu gubernului transilvanu (1731 — 1734), si mai virtosu de acelele dile, in care gr. Jos. M. de Anersperg fu denumit formalu gubernatoru alu Transilvaniei (1771 — 1774), eara dupa acest'a sasul Sam. Bruckenthal tu earasi numai denumit fara nici o alegere mai anteu de presiedinte, eara apoi de gubernator. Eara dilele din 1834 — 37 decandu cu banulu Vlaitsi si cu archeducele Ferdinandu d'Este suntu inca prospete in memor'a contim-puranilor nostrii.

Puneti man'a pe cugetu si marturisiti earasi totu cu istoria in mana: nu au mersu lucrurile si in Ungaria in aceleasi timpuri totu pe acea cale că si in Transilvan'a? Si totusi acolo că si aici au fostu magiarii carii au statutu in capulu mesei.

Voimur se dicemur cu tôte acestea, cumca magiarii nu au dreptulu de a imputá romanilor sub nici unu felu de cuventu nici lips'a de patriotismu nici de o credinciosă aperare a drepturilor ei; prin urmare că si in dilele noastre respingemus cu energia ori ce invinuire a compatriotilor nostrii, că si cum, déca tiér'a dela 20. Oct. 1860 incocé nu a facutu nici unu pasu inainte, vin'a acestei stari in locu aru cadea asupra romanilaru.

Totuodata platinu cu celu mai profundu dispretiu alu nostru la toti aceia, carii au fruntea de a ne calumnia de unelte ale despotismului acelui pe care l'au adusu ei insii in tiéra.

Zernesci, 10. Octombrie 1951.

G. B.

Representatiunea r' gubernu Transilvanu

(in cau'a dietei, că respunsu dreptu opusu la rescriptulu din 19. Septembre a. c. prin care se conchiama dieta Ardealului).

Maiestatea Vóstra c. r. Apostolica!

Maiestatea Vóstra c. r. Apostolica cu prégratiosulu rescriptu r. din 19. Septembre a. c. Nr. canc. curtei 3024 ati binevoitu a ordiná, că in Ardealu se se conchiame o dieta pe 4. Noembre a. c. in liber'a r. cetate Alba-Carolina.

Ori catu de imbucurajore erá de altumintrennea conchiamarea dietei in Ardealu, aceeasi totusi in timpulu de fața nu pote destupta decat uccigiri seriouse, pe care noi, in poterea creditintei noastre neclatite catra Mai. Vóstra, in poterea alipirei noastre de legile noastre patriotice, care curge atatu din cea mai intima a nostra convingere, catu si prin juramentulu nostru de oficiu ni s'a prefacutu in datoria, si in poterea pusetiunei celei respundietorie, pe care o ocupamu că cea mai suprema deregatorie a patriei, ale respicá in momentulu celu importantu si critica cu tóta incredintarea fülesca si cu aderint'a cea mai supusa ne tienemu de cea mai strinsa oblegaminte.

Precum conferint'a conchiamata in 11. Februarie in Alba-Iuli'a la ordinulu Mai. Vóstre c. r. apostolice cu scopu de a'si da parerea in privint'a dietei in majoritatea precumpanitoria a'sa dechiaratu in acelu intielesu, cumca constitutionalminte si legalminte numai pe basea art. I. de lege din 1848 si a legei electorale basate pe representatiunea poporului decretate in acelasiu anu se pote conchiamá o dieta: intocmai si noi — candu cu ordinatiunea prea'nalta r. din 26. a. c. Nr. cancellarie de ourte 887, 1861 ni se impartasi resolutiunea prea'nalta a Mai. Vóstre din 24. aceliasi lunu, privitoria la dieta Ardealului, dupa care sustienenduse art. de lege II. din a. 1791, care determiná organiza'rea dietei transilvane, are a servi in privirea dreptului de alegere si

alegebilitatea claselor poporului foste mai 'nainte neindreptatite censulu de 8 fl. m. a, in dare dirépta eschisindu de aici darea capului cum si aruncaturile si clasele acestea de popor se fia reprezentate in toate categoriele dietei conchiamande, si noi in urmarea aceasta prin nota presidiului cancelariei de curte din 18. Aprile a. c. Nr. praes. 1178, 1861 fuseramu provocati se ne damu parerea in privint'a dilei conchiamarei dietei — amu cutediatu in raportulu nostru prea umilitu catra Mai. Vóstra din 1. Juniu a. c. Nr. 1747, 1861, la care ne provocam si acum, a desfasiurá cu umilintia, cumca atatu in poterea constitutiunii nostre celei vechi, ce eschide ori ce octroare, in poterea legilor patriotice si cu deosebire a art. de lege VII. din 1791, catu si in poterea principiului legislatoricu: „ca legea posterioara anuleaza pe cea mai dinainte,” precum si art. de lege I. din a. 1848 legalintute facutu si pre'naltu sanctionatu, cum si legea electorală imbinata cu a. celasius inca suntu acum o asemenea lege mai noua; mai incolo cum, panindu si simtiemintele manifestate in tiéra si impregiurarile politice, nici noi nu potemu avea alta parere decatu pe aceea, pe care au pronuntiat'o conferint'a de Alba-Iulia, dupa totulatural'a campanire seriósa si linstita a intrebatiunei acestei importante, si neamu intorsu dara cu cea mai umilita rugaminte catra Mai. Vóstra, că se binevoiti a cassá (opri) ordinatiunile planuite privitorie la o dieta conchiamanda in Ardealu.

Noi dara trebuiramu cu profunda durere se vedem, ca — cu toate ca Mai. Vóstra c. r. apostolica n'ati binevoitu a dori pe calea ordinata esecutarea ulterioara a ordinatiunilor privitorie la impartasirea si reprezentarea Ardealului in senatulu imperialu, care ordinatiuni se cuprindea in pre'nalt'a scrisore de mana din 22. Februariu a. c. in dreptata catra fostulu presiedinte alu provisoriei cancelarie de curte ardelene, si noi prin urmáre potemu crede, ca parerile nostre desfasurate in preaumilita adresa a. c. Nr. 15, 1861, au astazi prea'nalt'a placere — in resolutiunea prea'nalta emisa acum in privint'a dietei ni s'a nebagatu in seama atatu parerea conferintiei de Alba-Iulia, catu si adres'a nostra preaumilita mai susu atinsa si ca aceeasi (resolutiune) nici e basata pe articululu XI. de lege din a. 1791 ce sustá inainte de esirea legilor din 48, nici pe resolutiunea respectiva prea'nalta a Mai. Vóstra foata esita mai 'nainte io 24. Martie a. c. si noua impartasita cu ordinatiunea din 26. a luniei aceleiasi si prin urmáre in contradicere cu ascurarea prea'nalta cuprinsa in diplom'a Mai. Vóstra din 20. Octombrie an. tr., prin care a'ti binevoitu a prochiamá guvernului constitutionalu in acelui intielesu, cumca dreptulu legislatione, siu schimbare si alu desfintarii legilor numai in comuniune cu dietele legalintute conchiamate vreati a'lui folosi si lasandu calea aceast'a rescriptulu regiu susu memoratu (pe carea Mai. Vóstra spre conchiamarea dietei, cu toate ca fu proveditu cu subscirierea prea'nalta, totusi fara sigilulu regescu, celu de lipsa pentru autentisarea legala, a'ti binevoitu a'lui emite numai sub sigilulu oficiului ecspediturei cancelariei de curte), nu se vede unu ce esitu din lege, ci in contra institutiunilor vechi ale legilor nostre se vede a fi esitu numai din plenitudinea potestatei domnitorului, si de aici vine, ca pe candu altumintreneara prin rescriptele prea'nalte regesci emise cu ocasiunea dietei Ardealului in intielesulu legilor se ordiná conchiamarea aceloru staturi si demnitari, cari in sensulu legilor potea formá diet'a legala si pentru pertractarile celor XI articule de lege din anulu 1791 era prescrise de ale observá, acuma toate acestea nu numai ca se lasara la o parte, ci in pomenitulu prea'naltu rescriptu regescu nu se pomeni nici mancaru suirea pe tronu a Mai. Vóstre si neaparatele agende imbinante cu aceast'a prin legile transilvane, si asia fiinduca pre calea legislationei constitutionale nu se respectă articululu I. alu legei din a. 1848, care pana acum neci a fostu stersu nici inschimbatu, ba nici chiaru art. XI. din an. 1791, ce sustá inainte de esirea acelui la vietia, nu se observa, asia diet'a ordinata de a se conchiamá pe base nelegali mai ca nu s'aru poté deosebi de dietele acestea, care in tierile ereditarie netieratice de corón'a Ungariei se conchiamara pe bas'a octroata si mai multu pentru aceea, pentru a se aleaga deputati la senatulu imperialu.

Intr'aceea, Maiestate! precum Ardealulu nu se poté desface dela imperiulu Sant. Stefanu, asia neci dreptulu legislatiunei nu poté se resara din alta fontana, decatu din institutiunile constitutionale nostre cei vechi comprobate prin cercarile timpurilor indelungate si afundu inradecinate.

Articululu VI. de lege din anulu 1791 dovedesc fara tota indoiel'a, ca Ardealulu pe serenismulu strabunu alu Mai. Vóstre fericitulu imperatoriu Leopoldu I. si urmatorii lui l'au primitu prin tractatul de statu de principie alu seu numai că rege alu Ungariei; ordinea urmarii legiuite pe tronu in linia barbatésca si aici se fipsese dupa determinatiunile art. de lege II. si III. din diet'a ungureasca in an. 1687 si asemenea in sensulu legilor ungarice din a. 1723 s'a intinsu si la linea femeiesca si asia se stipulase determinat, că precum strabunul Mai. Vóstre, asia si Mai. Vóstre si urmasii Mai. Vóstre nu poteti altumintreneara posede Transilvania, decatu că regi legali ai Ungariei, că

tienatori de st. coróna ungureasca cu acelasiu dreptu de regentia si urmare pe tronu că si in Ungaria, si o potu guberná că pe o tiéra ne-subordinuta alteia numai dupa legile proprii legalu intarite dupa propria s'a constitutiune, eara nu dupa modalitatea celorulalte tieri ereditarie, fiindu ca dupa sanctiunea pragmatica primita cu art. III. din a. 1744 legatur'a nedespartita si nedesfacibila de celealalte tieri si provincii se tiermuresce numai la posederea simultana (deodata) si la aperarea comuna. „Hinc vi harum lagum et tractatum tam Sua Sacratissima Majestas, quam secuturi Ejusdem ex Augusta Domo Austriaca successores, qua legitimi Reges Hungariae Transilvaniam tamquam ad sacram Hungariae Coronam pertinentem, eodem cum Hungaria imperii et successionis jure tenebunt, et velut propriam habentem constitutionem, nullique alteri regno subjectam, juxta proprias leges et constitutiones legitime confirmatas, non vero ad normam aliarum provinciarum gubernabunt; indivisibili ac inseparabili cum omnibus regnis et provinciis quoad simultaneam duntexat possessionem et mutuam defensionem unionis nexus, juxta pragmaticam sanctionem in conformitate articuli III. anni 1744 permanente.” Acest'a este cuprinsulu legei citate.

Ardealulu, de óre ce elu numai prin identitatea persoanei Domnitorului si comun'a operare se impreuna cu celealalte tieri si provincie, e dara o parte intregitoria a imperiului santei corone ungarice, si aceasta legaminte strinsa sanctionata prin tractate de statu, legi si jurnamente de principi neci chiaru atunci nu s'aru poté desface, candu presuponendu, dara totusi neci catusi de pucinu concedendu, ca art. I. de lege din 1848 s'aru poté considerá că stersu, si atunci nesupunerea Ardealului ce se tiene de corón'a Ungaria si neependint'a lui constitutionala aru trebui cu atatu mai vertosu a sustá, pentru a Mai. Vóstra sunteti indreptatitu numai că rege legitimu din Ungaria a domini preste elu, si neci atunci constitutionalmente si legalintute n'aru poté deveni a fi singura fontana legilor; pentru a fara de testimoniu nenumeratelor legi ale patriei prin urmatorele cuvinte ale art. de lege VII. din a. 1791: „Leges ferendi, abrogandi et autentice interpretandi potestatem in Magno Principatu Transilvaniae Principi cum statibus et ordinibus ad comitia legitime confluentibus communem esse Sua Majestas Sacratissima clementer agnoscit, seque jus hoc statuum illibate conservaturam, atque prout illud a divo Leopoldo I. in se devolutum est ad Augustos quoque suos successores inviolatum transmissuram benigne declaravit” (ad. pe scurtu ca, potestatea de a face legi, ale anulá si esplicá autenticu in Transilvania e comuna-principelui dietei legitime adunate, ceea ce principi au dechiarat a o observá nevetamatu si a o strapune si la urmatorii sei —). E doveditu lamuritu, ca in Ardealu că si in Ungaria a da legi, ale anulá si autentice ale esplicá, poté principale numai in unire cu diet'a legalintute adunata.

Art. VIII. de lege din a. acelasiu inse ordinéza, ca Ardealulu neciodata nu se poté guberná prin ordinatiuni si patente. „Sacratissima Sua Majestas status et ordines securos reddit, nunquam per edita seu sic dictas patentales, quae aliquin in nullis unquam regni iudiciis acceptari possint, Principatum hunc Transilvaniæ partesque eidem incorporatas gubernandas fore.” Si ca potestatea esecutiva de catra rege numai in intielesulu legilor se poté esercita séu dupa sunetulu verbalu: „executiva potestate per Suam Majestatem et successores Ejusdem in sensu legum exercenda.”

De óre ce dara in Transilvania potestatea legislativa e comuna intre dieta si principe — pe lunga ce se recere in privint'a dietei, că se fia dupa lege — cupriudu legile Ardealului de alla parte si in privint'a principelui astufeliu de determinatiuni, care suntu a se privi că conditiuni pentru diumatatea dreptului legislatoricu competentu principelui. Asia trebue se fia principale rege legitimu alu Ungariei, pe lunga care, afara de succesiunea ereditaria inca si solenela incoronare e neaperatu receruta, si numai dupa ce a urmatu aceast'a, procesera serenismii principi de fericita aducere aminte, Leopoldu II., Franciscu I. si inca si Mai. Sa c. r. astorioriul in vietia Ferdinandu V., că in comuniuue cu diet'a legiuuta se eserceze potestatea legislatorică; aceast'a o dovedescu legile nostre patriotice si ale loru expresiuni recunoscute in privint'a aceast'a totudeuna de importantia, dupa care urmarea pe tronu s'u recunoscuta dupa sunetulu art. de lege alu tieriei unguresci din 1723, asiadara pe basea sanctiunei pragmatice, inca totu se mai pretindea, că articululu de lege, prin care era datina, că intrarea nouui regentu in legitimele s'ale drepturi de Maiestate se se inarticuleze la fiacare schimbare de tronu, totudeuna se memoreze respicatu, ca coronarea s'a esecutatu, asia precum aceast'a o adeverescu prin necurmatu testimoniu art. I. din 1791 privitoriu la rep. Mai. Sa Leopoldu II. art. I. din 1792 priv. la Mai. Sa repausatulu Franciscu I. si uniculu art. din 1847/8 priv. la Mai. Sa Ferdinandu alu V.-lea.

(Va urmá.)

TRANCILVANIA. Брашовъ № 25. Окт. (Deeppre со-
щетатеа трансилванъ рошънъ). Прекът възгръмъ ши din №. 78
алѣ Газетеи Асоциаціяна трансилванъ рошънъ, кареа есте а се
тѣ фінца дп ютареа преа'палье дпгърії, с'а конкістадѣ
по 4. Ноемвре п., 23. Октомвре в. ла Сібії. Есте преа de до-
риѣ, ка не ачеа зи съ се афле ла локъл адъптиї кътѣ с'арѣ по-
теа маи тълъл бъргаді рошънъ ши дпкъ пъ пътмаи літераці съ
кът де зикъ ердиди дпгъріе дпцелесъл стржисъ алѣ къвълълъ, чи
ши аліді маи тълъл де класа ёменіоръ къ чевакълъръ ши дпвъ-
цълъръ де карте, прекът преоді, пропріетарі de тошие, пегдеч-
торі ш. а.; пептъръ скопълъ ачестеа асоциації пъ а фостъ ши
по есте пічдекът а форма дпгъріе рошънъ о касть де къртърі
шарі сепараці къ тогъл де чесалътъ сощетате отенескъ, чи ток-
ма din контръ, idea фундаменталъ din каре с'а зрітъ ачеасть
сощетате а фостъ, ка пріп асеменеа дпсодіе попорълъ чеълъ къ
дпвъцълъ маи пътълъ съ се пътъ апроніе de ёмені съ карії
се бъкъръ де о штіпълъ маи дпалътъ, еаръ ачештіа дпкъ съ аївъ
окасіоне de а фолосі попорълъ пъ пътмаи пріп кърді, чи ши пріп
граілъ від ши а вені брешкът дп атіпъріе пеміжлоцітъ къ дпн-
ълъл дпкай кътъ одатъ дпгър'спълъ ап. Дечі токта пептъръ ачеа
статкатае асоциації въстре дпкъ пъ чердъ дела тетбрії съ ор-
динарі алте калітъл маи дпалътъ, декътъ пътмаи ачелеа ръспікатае
дп § 6 п. 2. Мембръ ординарі есте ачела, карелъ есте sui ју-
рис (адикъ пъ есте піч певръспікъ, піч шербълъ алхіа,) се дп-
сінъ ши denunciа вълъл dіntre колекторі ревнішпілъ 5 фр., съ
одатъ пептъръ тогъдеаенъ зпълъ къпітадѣ че адъчо зпълъ венітъ de 5 фіорині.
Такса съ контрівъзіоне ачеаста апзалъ дпнъ а постъръ о-
пініоне есте атъта де тікъ ши атътъ de біне атъсватъ ла стъ-
ріле матеріал але попорълъ постръ, дпкътъ се пътъ спера, къ
пътърълъ тетбріоръ асоциації дп 2 — 3 апі съ креаскъ ла
маи тълътъ мілъ, дпнре кари чеълъ пътълъ кътъ треі съті съ
се ши adhne ла зпълъ локъ пе фіекаре апълъ одатъ, пептърка съ ас-
клате дпнрекътъ ресълатълъ оственій бъргадіоръ de специалітълъ
ши съ консълте деснре дпнітатае скопъріоръ асоциації, каре
дпгъріе адевърълъ съптъ шарі ши дпгъріе тогъл прівіпда побілъ. Алте
пазіоні сакріфікаръ тіліоне спре асеменеа скопърі, ши ка съ пъ
дъчомълъ претъ департе пе четіторъ, се прівітълъ пътмаи ла академіа
съ сощетате зпътълъ а сфт. Штефапъ, deotinatъ de а тіпърі пътмаи
кърді кътъ ое пътъ маи бълъ, маи попъларе ши маи ефтінъ, ла
штесълъ трансіланъ din Клажъ, ла фелрітала асоциації але са-
сілоръ din Ardealъ, ла „Матіца“ славіоръ ши ла алтеле о тъл-
діме. —

Лічепътълъ пе ва фі греѣ, къ тоге ачестеа позъ пъ пе есте
пічдекът ертатъ а пе спъріе съ зълълъ дісгъста de греѣгълъ.
Окіл тогъроръ компатріоціоръ се афль астълъ дпфіпци аснпра побо-
тъ. Декъ пъ пі се дълъ пічдекът воіз а пе аръта къ съптомъ
маюрені пе къпілълъ політічесі, — біне, фіе, факъші пе воіз алді
къ політика; ноі съ пе аръкътъ даръ къ тоге пітъріе постъре
пе кълтіватае літвіе постъре падіонале, пе літвіреа къпштіпде
доръ практиче ши фолосітъре попорълъ ши пе дпвълъріеа шкобе-
лоръ de тоге тренітала ши специалітълъ дп тогъ тіпълъ ши ла
тоге пърдіме. —

La реведере дп Сібії.

— Астълъ дп 25. зіза шаре арсе дп Блътъна о швръ къ
граждѣ къ тогъ, еаръ жоі dearoerъ вр'о 24 de касе дп Ше-
тесате Бачфаълъ dіntre къ edіfічіеа економіче. А дебенітъ
лікъ спріеторъ къ фокъріе дп маи тълътъ локъръ дп Ardealъ
ши Ӯнгарія; рълъ съптълъ, къ пътълъ польціе de акътъ пътъ
ла пе талефічіанъ, съ зпъ дпсфълъ пре'пгіжіръ ши ферірі de а-
чеотъ елементъ къ тълъріе прекастане. —

Търгълъ de аїчі еши престе тогъ дпкіпіреа славѣ; ласѣ къ
челъ de вітѣ се пътъ ескъса къ domnіреа болеі чеі дрътъріе дп-
къ, даръ апі пічі каі, пічі вітѣ търгътъ, пічі вълпътъ, пічі
кътърътъ п'аф фостъ маи пътълъ доръ пічіодатъ, ши зіза тър-
гълъ de manf ptъріе ера пътмаи чева маи попълътъ декътъ о Ві-
пере бълъ.

Oamenії съптъ фірте дпгіріаці ши се ретрагъ дела тълътъ
тревбіпде, фіръ de каре потъ съ тръїескъ. —

**O fugitiva aruncatura de ochii asupra starei mate-
riale si intelectuale a celoru si e se (11) comune
Branene.**

(Сртмаре din №. 79.)

О Карпаці къ Фрпці къркте д'атътеа віжелії, съптеа дпкъ
шарторі ла ржълъ din трансіланъ! Дп воі гъсі рошънъ, къндѣ тодї
'лъ алзпагъ, скъпареа са din ютъ. Спънедітъ стъпі тітѣ а-
кътъ къндѣ тогъ етрівітълъ рекапътъ віеца, рошънъ маи гъсіва дп
воі апъртърі? —

Оаре вр'спълъ medis salutariis пъ с'арѣ потъ гъсі, ка съ аж-
тѣ къ ввпълъ овчесъ пе біеши локътъ аі отъпілоръ дп съфері-

це лоръ пресенте ши съ'л факъ а ръжпнаа дп ветріле отръбл-
не, зnde — алътъреа къ осемітеле пъріпцілоръ, фраділоръ ши
корорілоръ съ'ші ашезе ши еі пе але лоръ?

Че є фрептъ, еї крдѣлъ, дпнъ кътъ съпъ провербілъ рошънъ
„къ тогъ бола 'ші аре леакълъ съдъ,“ дпсъ леакълъ требвіе таі
дпгътълъ кътадѣ ши, атъпчі афлатъ, редікалтепте пе вомъ віндека.

Сінгра кале че фіръ дпдоіаіа пе ва скъпа din тріота ста-
ре а ліккрілоръ, каре пі леа пътъратъ трактълъ чеълъ трістъ пъ-
пъ астълъ, пъ пътъ фі алта, дпнъ пърерое ши а орі кърі
алтъ рошънъ пінпцілоръ, декътъ пътмаи кълтъра штіпцілоръ
пе о скъръ дптіпсъл пріп фондаціяна зпні шкобе падіонале че-
нтрале, къ 4 класе, дп каре съ се upde пе лъпгъ алтеле I.
прінчіпій ліккрілоръ аснпра агріклътреі, помолоціе, каре амбѣ
стѣ пе патълъ de тортъ; II. прінчіпій de комерчіе ши пътъндесе
къ тімпълъ, съ се маи adasше ши къпштіпде de тесерії маи фо-
лосітъре ши маи злібре пептъръ інтересъл компнелоръ, кътъ: кон-
стрирі ши zidiprі de касе, тъпплъріа ши аргъсіреа пісілоръ.

Штімъ къ тодї din есперіенца ши din історія отенімел, къ
тоте падіопіе ши маи въртосъ челе съвжгате de стреіні, oingvръ
пътмаи пріп жертве піспсе din пннга лоръ ші'лъ потътъ форта
шкобе, бісеріче ши алте ашезъмінте de літміп, пріп каре аѣ
скъпатъ de съпъ першіпатълъ жвгъ ши ашиа аѣ дебенітъ ёмені лі-
беръ; штімъ асеменеа къ кътъ оіль ши кътъ апъсърі deсперѣт-
ре дптреевіпдіе зпні деспой de стреіні фіръ de мілъ, пътмаи ка съ
редіпълъ попъл дп дптъперекъ ши біготістъ.

Апоі ачесте сілпіче тіжъбче ши апъсърі neazsite, nimeni
mai біне ка рошънълъ пъ леа сімділъ маи афндѣлъ дп inіmъ.

Пріп фондаціяна зпні шкобе падіонале — чентрале, комп-
ніале бръпнене с'арѣ апроніа din че дп че маи тълълъ зпеле de
алтеле, авъндѣлъ аїчі концептрате жертве ши опеце, че факъ ши
контрівъзіскъ філъкаре пептъръ ліккрілоръ ши врътърілоръ
лоръ къ къпштіпделе трезвіпчібсе аснпра історіе падіонале, а-
гріклътреі, пегоцълъ ши тесеріелоръ neapъраге; компнеле пріп
ачестѣ ашезъмінте компнълъ арѣ поте дп скъръ тімпъ дебені зпъ
орашилъ дпфлоріоръ de комерчіе ши inдѣстріе, de брече атътъ
поеідіонеа локаль e deствълъ de фаворабілъ, fiindѣ дп чентралъ
компнелоръ ши шкобе, кътъ ши компнікаціяна къ зера рошънѣс-
къ делатъръ дпгър'спълъ апълъ тоге греѣтълъ de пъпъ акътъ пріп
копстрківъзіонеа дпчепнть а дрътълъ чеълъ погъ дела Кътпнлълъпгъ
ла Брапъ; апоі арѣ фі зпъ ліккръ дестълъ de дегрѣдѣторъ пептъръ
връпні, къ съ се ласе дп орбіреа чеа веќі ши съ п'ші ці-
тескъ оії din капълъ локълъ, ка съ пъ фіз еі dintы інтере-
саці la бенефічеле, че трекъ пе лъпгъ каседе лоръ, лъсъндѣлъ еарѣ
пе сасії съ'ші факъ ашезъмінте de ханпрі пе лъпгъ дрътълъ дела
кръче ла Брапъ. —

(Ва ютъ.)

Сібії, 9. Октомвре. Ліптале челе пенвъррате але е-
піокопіе постъре аснпра tendiпцілоръ абсолютістіче mi іескітіче,
дп але къроръ обезі контеле Тспълъ аѣ врътъ съ пъпъ треаба по-
тъ шкобе, с'аѣ дпкіеатъ дп зілеле постъре къ зпълъ ресълатъ,
че пе тълътъеште, къчі ачела осжпдеште дптепдіонеа фостълъ
ministerіе de дпвъцътълъ, ши тогъдеодатъ зпні ставілъ волні-
челоръ атшпіацілоръ, карілъ с'аѣ дпчерка а пъпътълъ спре віторіе
іерархіа бісерічесі постъре автопоме дп прівіпца органісъре ши
режълъріе інстрківъзілоръ ткодаре. Акът потемъ фі odixnіj къ
бісеріка ши ткода, къчі бісеріка постъръ есте атопоме, ка ши
челелалте вісерічесі, еарѣ шкобе постъре съптъ скътіе de опі че
перікълъ пріп бісеріка independintе, ка ши шкобе постъре de алте кон-
фесії.

Дпсъ пре лъпгъ тълътъріеа ачеаста дебе тогъдеодатъ ши
съ прівіпцілъ пептъръ съсдіпіреа mi adhne la deninъ валбре
а дрептълъ, че є къвіпе атътъ зпні бісерічесі автопоме, кътъ ши
інстітутълоръ еі літераріе шарі ши тічі, къчі ачесте ши ресълатате
лоръ даѣ бісерічесі стръмчіреа ачеа дпгър'спълъ modѣ актівъ, кареа
стръмчіреа есте дпзъскътъ бісерічесі літъ Хс. адикъ кълтъра ши ла-
шніна къпштіпдеа пеатълъ отенескъ.

Ордіпчізіонеа рецеаскъ а къпчеларіе амлко трансілане, че
дп зілеле ачеотеа аѣ соотѣ ла Епіскопія постъръ дп прівіпца тре-
беі шкобе, аша съпъ: „Дп декларъчізіонеа епіскопълъ арделеанъ
греко-певнітъ Andrei barone de Шагана, датъ дп 1. Августъ
а. к. съв №. 635, ши пріп гъверпълъ рецескъ дп 19. Августъ а.
к. №. 5764 дпкъчіе аштерпътъ, — праавіпе fiindѣ decfьшвратъ
ачеа: къ о dicposicіонеа гъверпіале, кареа зпілатель, ши къ
ес-
кідереа інфлінпдеа інспекціонеа съпреме бісерічешті, дптрепніде
реклареа шкобе, стерпеште дп ординаріатълъ епіс-
копескъ греко-певнітъ темері темеіпіче пептъръ автопома о'a бі-
серічесі; маи дпкъло къ дп врътъроле къвіпте а adpecel, че
с'аѣ аштерпътъ ла преа'палье локъ de кътъ статъріе ши opdi-
nеле трансілане дп 12. Септемвре 1842: „пажріле пъкъте din
врътъроле челе маи інграте але інтолерансіе релігіосе debeniprѣ
ла локълъ чеълъ маи дпалъ — querelas ex ingratissimis іntole-
rantiae religiosae sequelis enatas ad Altissimum Locum per-

venisse, „прекът ши дн 8ртътбреде кввите: „къ деводізпна омъдеалъ не днкътетътъ а съліка Маестъції Востре сакратици: ка съ Тe дндрі а тъмъді ачесте гравашіе, а pidika фе-днбрітеле тіжлобе але сілзірі, кърора греко-певшій преа десъ се еспопѣ, ши ачелораші съ Тe дндрі преаградиосъ а кончеде днтревніцаре ттврорѣ лібертъцілорѣ, de каре се вквръ крещ-тнїл ши преоділ de алъ релігіе, — homagiali devotione Majes-tati Vestrae sacratissimae suplicare sustinemns, ut gravamina haec mederi, varia coactionis media, quibus graeci ritus non Uniti saepissime exponuntur, tollere, iisdemque usum omnium libertatum, quibus alterius religionis Asseclae et Sacerdotes gaudent, clementissime concedere (dignetur“ се афъ ачестъ тенере пептъ автопоміа бісеріческъ таніфестатъ пріп днсаші царъ; ши маі пре 8ртъ, къ пріп патента ч. р. din 1. Септем-брь 1851 а Маестъції Сале ч. р. апостоліче градиосъ с'афъ дн-търітъ органическъ інтеръ а бісеріческъ де конфесізпна агсвр-цікъ, че прівеште да істражізпна пъблікъ, ши пъблічеле еі ре-днізпн кътъ статъ: din тотъ ачесте казе, ши пе васеа дрентъ-дій, опдинізпна черкваде а фостылі Ministerіz de днвътъжптъ пъблікъ din 23. Фебр. 1859, Nr. 16665/1441, 1858 пріп кареа се днспнне реглареа шкоделорѣ попзларе греко-певшіе къ дн-търареа ізрідкізпні бісеріческъ, — нефіндъ аплікабіле фадъ къ обіекцізпніе adзсе дн тіжлокъ din партеа съсѣтъоратеі декла-рцізпн епіскопештъ, се рескріе гъверпвлі реческъ: къ пропози-реа ачеса а ачелзіаші се днкъзізпн щи din партеа преа'над-тнїл докъ, ка адекъ днспнізпн съсѣтъоніонате але фостылі miniotеріз de інстръкцізпн, скітъвнізпн съсѣтъоніонате патріе съ дн-чете, ши днпъ пріпчізпн автопоміа бісеріческъ съ се днкреа-зъ опдинізпні епіскопескъ, ка елъ інстръкцізпн шкоделорѣ днпъ жздеката о'а пропріѣ, ши атзпчі, къндъ ва афла de ліпсъ съ ле гътескъ, ши съ ле аштепръ спре днспнізпна маі днпалтъ.“*) Клжі, 25. Септ. 1861.

Din Tel. Pom.

Се скріе ляі Sajtó din Клжі: челе чіпчі скавне съквешті ворѣ да лаодалъ зече дептатці, еарѣ скавпвлі Мэрш-Одорхе-ді-лілі ши алъ треі скавпелорѣ ворѣ да кътъ треі дептатці, къчі аг-песте 60,000 съфлете. Съ оокотімъ din партеа чеорѣ 22 ораше ре-чешті въгърешті лібере ораше ши локврі таксале 23 дептатці, пептъ къ Клжі сеід Ващархе-ді въ авса къ впъ шаі тпдатъ. Dintre комії скавреті ши гъверпіалішті потемъ прескавн 15 — 20 indenpendi зпнізпні дептатці, еарѣ din партеа офічіаліорѣ речешті 40 — 20, карї въ се ворѣ лъса de ле-де. Дечі шаі тпдатъ de 100 бърбаді ворѣ фі, карї сеід се ворѣ днчє да днєтъ, ши пър-ріе лорѣ ле ворѣ да спре апърареа ле-ді ши а копотізпні, сеід къ пічі се ворѣ днчє аколо, чи прекът аззімъ, ворѣ трітіе спре ішпротоколарѣ впъ протестъ, дн каре ворѣ арътъ ілегалітатае дн-еті.“ (Бзпі патріоці! minspnai політічі! сінчері атічі аі бінеліз-овшескъ, аі егалеі дндрептъцірі, ши аі днпъкътреі падізпелорѣ! ацері ацері репресентанці аі черіпдеі тімпвлі пресентъ!)

ОНГАРІА. Пріп мандатъ маі днпалтъ се десфакъ атътъ ко-мітете престе комітете де комітатъ, кътъ ревнізпн хопвезілорѣ, ка хнеле че арѣ авѣ de скопѣ інтензізпн революціонаре; десфаче-реа ачестора с'а demandaі ши пептъ Трансіланія.

АДСТРИА. В і е н а. Mai. Са ч. р. апостолікъ пріп патента с'а din 12. Октомбрь а. к. demandъ педикареа контрівнізпні дн-тока ка ши кът фі еа пе апзлъ 1860 къ архікътърі къ тогъ, ресервнізпн сътврѣ обзвітіре пе калеа констітъціональ.

Mai. Са днпврѣтъса ва сосі дн 26. дн Венециа, зnde ва петрече престе еарпъ ши зnde се ворѣ днчє ши днпалтъ олъ філ пріпвнлі дн коропъ Редолдъ ши пріпчеса Гісела.

Днпъ рапортълі ляі „Alföld“ с'а днспнітъ пептъ коміта-тълі Тенешіанъ Сішоне Поповічі де комікаріз реческъ. — Еарѣ деспре гъверпнлі трансіланъ се азде къші ва da demicisпна дн корпоре.

*) Пояте фі, къ се ва афла чіпева, кареле възжандъ din opdinізпніа ачеста реческъ, къ опдинізпні епіскопескъ се днкреде din партеа ста-тнїл гътіреа інстръкцізпнорѣ шкоделорѣ, ши съпрема лорѣ інспекціе, — ва зіче: къ треаба кътбрей попзларе есте прімеждітъ да епархіа поастре, къчі гъверпнлі аѣ днкредінітъ епіскопнлі тоатъ стълпнріе асъпра шкоделорѣ. Асфеліз ва гжndi пътн аръташнлі автопоміа бісеріческъ поастре, ши idiotълі, прекът ши ачела, каре пе аре къпшнпца днпрежъръріорѣ, дн каре пе афльтъ. Din контра тогъ ромнплі ортодоксъ din Apdealъ штіе, къ епіскопіа поастре се стрѣдѣште аадчє да валорѣ ши да днтревніцаре собореле, ка тоате ши челе бісеріческъ ши челе шкоделорѣ съ се трактезе пріп соборе комплесе din репресентанці ттврорѣ факторіорѣ хнелі бісерічі автопоме. Чела че пе штіе ачестъ пъзіяль коректъ а епіскопіа поастре, пофтеаскъ а четі актеле соборелорѣ бісеріческъ поастре din Apdealъ, че съптъ тіпрітѣ, ши апоі съ вадъ, кът днцеледе епіскопіа поастре віада ши актівітатае бісеріческъ автопоме дн зъріе поастре.

T.P.

Cronica esterna.

Діл Прічіпіате. Трієзпа рошъпъ din Іаші не адъче штіреа, къ тістерів! ши dată demicisпна din казса катастрофеі къ грекълі Попа Костаке, пептъ къ консулълі русескъ претінсе пеанца min. Pola, demicisпнізпн ачеста ши dată ши ministe-різълі demicisпна. Ноі крепедъ ачеста ши аштептътъ ка съ ве-демъ консечінца M. Сале Дошпвлі днпврѣ педенсіреа грекълі днпъ лециле патріе.

Din Іаші ni се маіскріе, къ с'афъ днпхъматъ впъ поі minic-terі, Independence зіче, къ къ idei греко-славе! дн персопеіе: Алекс. К. Мэрззи прешед. да фінансе, I. N. Кантакъзинъ да інтер-не ши івстідіе ad interim, пріч. Алекс. А. Кантакъзинъ да кълтъ, Леоп. Гіка естерне, Конст. Н. Судз да локвріле пъз. ши I. Гіка решъпне да ресбелъ. —

RСIA. Дн Полоніа се тотъ адъпъ да арматъ пріп локвріле къ дн-тъстръчпіе ши къ тотъ прокітмареа стъреі тардіаче тотъ се се-рѣбъ къ ввітъ ши зіза шордї репнп. цепер. Косчіско (каре къ 4 тиі полопі вътъ 18 тиі рші къ пердереде 4000 дн an. 1792, ши каре челъ днптиларѣ да се-рѣбреа дн-тъстръціва а ляі Косчіско, тілідіа аседіз бісерічоле ши гоні не днпрглі бтепіл че ешиа din еле, ді днсеръ дн арестъ талтратъндъ ши вътъндъ къ бі-чшкъ; тълте тиі со арестаръ ши чеі че се днкісеръ дн бесе-рікъ de фріка солдатесчі, фръз аседіаі пъпъ а 2-а зі, къндъ апоі спъргъндъ зміліе днпврѣ шілдія дн ве-рікъ ши талтратъ пе чеі фльтъпнізі де аколо, днкътъ подина бесе-річескъ ера піпъ де съпце, патзлі пшчеле ши lanчетеле ера дн трактаментълі попорзлі. Bai de ei; къ върбациі се трѣтітъ парте да Сіберіа, парте пе да читаделе ши чеі че борть пълърі тагіаре съдъ alte се-шне па-ционале днпдатъ се персектѣз; ши впъ колонелъ енглездъ Raimanъ фі ръпітъ дн фрія пріпсъ. Еатъ къ Рюіа а днчептъ а рекзпште пріпчіпілі па-ционалітъціорѣ, се аштептъ ши чеілалі днкіпътіорі аі еі, къ дн скртъ о потъ пъзі асешенеа.

Радіочіпіе

Фондълі пептъ ажторвълі іврістілорѣ пазпері dela akademia din Сівії пе ляпа ляі Ісліе:

(бртапе din Nr. 79.)

Айтъ колектъ де бапі, каре с'а ефектвітъ пріп лъзда-віда стъ-ріпцъ а зелосълі ши терітатълі върбатъ D. Басілів Попъ de Хършіанъ, ч. р. adівпктъ дн съма de 220 фр. в. а. с'а трѣтіс пе лъпгъ о лістъ а бінфѣкъторіорѣ ши азъме:

a) Din C. Реїнз DD. Ioane П. Маєръ, пропріетаріз 5 фр. Михаіл Крішіанъ, протопопъ 4 фр. Грегорів кавалеръ de Ботта, ч. р. adівпктъ 3 фр. Басілів Попъ de Хършіанъ, ч. р. adівпктъ 3 фр. Александъръ Сілаши, пенсіонатъ ши декоратъ ч. р. перчепторъ 2 фр. Матеів Ботъ, інспедіентъ de шпіталъ 2 фр. Ана Бардоші, ведвъ 2 фр. N. Бднаріз, жаде дн Фелфалвъ 5 фр. Ioane Зіків, парокъ дн Мештерхазъ 2 фр. Ioane Маєръ, пропріетаріз дн Ло-цикъ 2 фр. Грегорів Вітез, пропріетаріз дн Текъ 2 фр. Захаріе Шандоръ, жаде дн Ксіемдіз 1 фр. Прекъз Сіміонъ, краторъ дн M. Хдакъ 1 фр.

b) Din Гврців DD.: Александъръ Сотропа, ч. р. перчепторъ 4 фр. Деметрів Апгелъ, парокъ 2 фр. Дъпіль Фогараши, ч. р. ак-тваріз 1 фр.

c) Din Ходакъ DD.: Леоне Льпз, парокъ 2 фр. Димітре Льпз, екіпітъ 2 фр. Леоне Льпз, доченте 1 фр. Димітре Іаковъ, капторъ 1 фр. Mai тпдатъ бінфѣкъторі 5 фр.

d) Din Петелеа DD.: Ioane Бачів, пропріетаріз 1 фр. Оле-теапъ Іаковъ, екіпітъ 1 фр.

e) Din Кіхеріз DD.: Васілів Хършіанъ, парокъ 1 фр. Аврамъ Хърдзачів, жаде 1 фр. Грвріз Хършіанъ, съжаде 1 фр. Ioane Матеів 1 фр. Мера Дъпіль 1 фр. Іліе Олтеанъ 50 кр. Ніколае Хърдзачів 50 кр. Александъръ Бдзів 50 кр. Ніколае Попъ 50 кр. Ніколае Інде 50 кр. Александъръ Хършіанъ 50 кр. Nikolae Бдзів 30 кр. Георге Попъ 30 кр. Теодоръ Молдованъ 20 кр. Дъпіль Рима 20 кр. Ioane Үрсанъ 20 кр. Сіміонъ Молдованъ 16 кр. Сіміонъ Олтеанъ 20 кр. Георге Матеів 20 кр. Ioane Попъ ісп. 20 кр. Васілів Інде 10 кр. Гореа Інде 10 кр. Штефанъ Бдзів 10 кр. Штефанъ Молдованъ 10 кр. Соломонъ Александъръ 10 кр. Биро Ліка 10 кр.

(Ва зрта.)